

Неправомірний законопроект який дозволить будувати нові ядерні установки без ОВД

Наприкінці лютого депутат фракції Слуга народу Нагорняк С.В. зареєстрував законопроект щодо змін до ст. 5 ЗУ “Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об’єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення” щодо змін у переліку додатків до проекту закону про розміщення, проектування та будівництво ядерної установки або об’єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення” наступного змісту: висновок з оцінки впливу на довкілля (ОВД) та транскордонні консультації в рамках конвенції Еспо проводити вже після прийняття ЗУ про розміщення ядерних установок.

Така пропозиція є неправомірною, оскільки:

- Відповідно до ст. 11 Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” передбачає, що висновок з ОВД є обов’язковим до врахування у процесі прийняття рішення щодо провадження діяльності, у даному випадку - будівництво ядерних установок.
- В рамках процедури ОВД для ядерних установок також проводиться аналіз транскордонного впливу та консультації з зачепленими державами відповідно до Конвенції Еспо ратифікованої Україною від 19 березня 1999 року. Відповідно до п. 10 ст. 14 ЗУ “Про оцінку впливу на довкілля”: “Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля схвалюється Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, склад та порядок діяльності якої визначаються Кабінетом Міністрів України, та є обов’язковим для виконання на території України”. Таким чином неврахування цієї процедури у процесі прийняття Закону про розміщення ядерної установки є прямим порушенням чинних норм закону та міжнародних домовленостей України.

ДОБУДОВА ЕНЕРГОБЛОКІВ № 3 ТА 4 ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ АЕС

В обґрунтуванні змін до Закону Нагорняк С.В. згадує про проєкт будови енергоблоків № 3 та 4 Хмельницької АЕС, який передбачено Енергетичною стратегією України до 2035 року.

Історія будови 3 та 4 енергоблоків почалася ще в 1985 році. Саме тоді було закладено фундамент спорудження енергоблоку №3, а на рік пізніше - енергоблоку №4. У 1990-му було введено мораторій на спорудження атомних станцій і будівництво ХАЕС було призупинено. Починаючи з 2005 року Урядом та НАЕК "Енергоатом" неодноразово здійснювалися спроби воскресити цей проєкт. Для спорудження енергоблоків було обрано "Атомстройекспорт" - російську компанію. Відтоді протягом 10 років під неї було розроблено техніко-економічне обґрунтування (ТЕО), проведено консультації з громадськістю та транскордонні консультації в рамках конвенції Еспо, прийнято відповідний закон та отримано дозволи. Проте після початку збройної агресії Росії проєкт знову зупинився.

У 2016 році ТЕО було перероблено під "європейського" постачальника, ним виявилася Skoda js a.s. - дочірня компанія "Объединенные машиностроительные заводы", яка перебуває у санкційному списку РНБОУ. А у лютому 2019 року було проведено громадські консультації в рамках процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД). Станом на березень 2021 висновок з ОВД Міністерством екології не надано.

Основні небезпеки проєкту:

Вплив на довкілля

До ухвалення Закону про спорудження енергоблоків №3, 4 Хмельницької АЕС має бути завершено процедуру оцінки впливу на довкілля (ОВД). Консультації з громадськістю в рамках цієї процедури проводилися на початку 2019 року.

Для своєї роботи АЕС потребують багато води, тому підключення ще двох енергоблоків може мати суттєвий вплив на водозабезпечення регіону. Вже зараз у найспекотніші періоди для охолодження двох блоків ХАЕС відбувається додатковий забір води з річки Горинь - основної водоносної артерії регіону.

В процесі підготовки висновку з ОВД, відповідно до міжнародних зобов'язань, Україна проводить консультації із країнами, які можуть постраждати від роботи ХАЕС: Австрією, Польщею та Білоруссю. У грудні 2020 року Угорщина також висловила бажання доєднатися до процесу.

Австрійські фахівці у своєму звіті наголосили на суттєвих недоліках та ризиках проєкту: невідповідність обраного реактора сучасним стандартам безпеки, недооцінені ризики зовнішніх екстремальних подій (землетруси, торнадо, тощо), недостатній захист від терористичних атак та диверсій, необхідність переоцінки стану існуючих конструкцій.

Залежність від Росії

У світі лише дві компанії мають досвід будівництва реакторів типу ВВЕР-1000, який було обрано для проєкту будови ХАЕС. Перша - "Атомстройекспорт", "донька" Росатома. Друга компанія - Skoda JS as, яка була обрана головним постачальником ключового реакторного обладнання. "Чеська" компанія Skoda JS as насправді дочірнє підприємство російської "Объединенные машиностроительные заводы", компанії власником якої на 97% є Газпромбанк. Обидві компанії-власниці "чехів" перебувають у санкційному списку РНБОУ.

Фінансові ризики

Вартість проєкту спорудження ХАЕС 3,4 неодноразово змінювалась. У квітні 2010 року проєкт оцінювався у 15 млрд грн (1,4 млрд євро за середнім курсом 2010 року). А на початку 2017 року, генеральний директор ХАЕС Микола Панащенко заявляв, що вартість проєкту будівництва складає 3,7 млрд євро.

Будівництво атомних енергоблоків у всьому світі супроводжується збільшенням вартості та термінів спорудження. Так, вартість спорудження фінського Олкілуото-3 зросла з 3,2 млрд. євро до 11 млрд. євро. Енергоблок мав розпочати роботу у 2010 році але його досі не введено в експлуатацію. Будова двох блоків подібного до ХАЕС дизайну на словацькій АЕС Моховце вже зараз оцінюється у 5,7 млрд євро, хоча вони за розміром удвічі менші ніж заплановані на ХАЕС (880 МВт замість 2000 МВт).

Екодія – громадська екологічна організація. Ми об'єднуємо експертів та волонтерів з метою боротьби із глобальною зміною клімату, екологізації секторів енергетики, транспорту та сільського господарства; а також підтримуємо місцеві громади та активістів в прагненні захисту своїх прав на чисте довкілля.